

„O válce dievčiey“
(Kosmas, Dalimil, Alexandreida)

Hned po založení Prahy následuje u Kosmy celkem nevelká pasáž, která mimořádně uchvátí fantazii kronikářů, beletristů, historiků a etnografů, o tzv. dívčí válce. Kosmas zde nejdříve navazuje na předchozí zmínku o tom, že Přemysl po svatbě zkontroloval bezuzdný kmen a uvedl ho v poddanství, a že též spolu s Libuší vydal práva, jimiž se země řídí. Libušina spravedlnost mohla tedy fungovat, jen pokud mužná ruka donutila všechny poslouchat (moc a právo nejsou úplně totožné).

Mimo tento „politický rámec“ došlo také, dodává jakoby pro úplnost Kosmas, k podrobení žen mužům. To však zřejmě byla jiná záležitost, výklad o podřízení žen visí spíše ve vakuu. K mytické události došlo dávno, mimo chronologii. Tak nepřesně totiž vyznívá i začlenění události do doby, kdy Libuše věštila budoucnost Prahy. Přemysl ani Libuše s ní vlastně nemají konkrétně nic společného. Úplně jiné, zdánlivě „logičtější“ dojmy o události máme až z pozdějšího Dalimilova zčeštění a převertování, kdy po smrti kněžny se její údajná dívčí družina snažila dále udržet u moci, navzdory Přemyslovi.

Toho času, vypráví Kosmas, *dívky této země* dospívaly beze zbraňové autority) a usilovaly o vojenskou službu, tak jako mladí mužové. Po vzoru starověkých Amazonek si volily vůdkyně, hleděly si lovu a v oděvu se nijak neodlišovaly od mužů. Tak jako u fiktivních Amazonek, mužové si nevybírali dívky, nýbrž naopak *ony si braly muže, které a kdy chtěly*.⁹⁰

V této souvislosti je třeba připomenout zajímavé informace o poměrech v Čechách a okolních zemích v arabsky psaném cestopisu, tedy z jiného kulturního prostředí. Autorem byl Ibrahím ibn Ja'kúb z Tortosy, označovaný také *al-Israili* (z židovské rodiny, která přijala islám).⁹¹ Můžeme podotknout, že tehdejší Tortosa byla součástí civilizačně vyspělého cordóbského chalífátu. Ibrahím byl vyslán za chalify Al-Hakama II. (961–976) na okružní cestu po západní Evropě, jednal s císařem Otou I. v Magdeburku a prošel po obchodní cestě přes Prahu zpět na západ; podal pak o svých poznatcích komplexní „cestovní zprávu“. Zaznamenal i zprávu o mravech českých žen.

Když se provdají, nedopouští se cizoložství. Avšak jestliže se panna zamiluje do nějakého muže, jde k němu a ukojí u něj svou touhu. Tento případ pak ještě rozvádí jako podmínku manželství. Když si manžel vezme nějakou dívku a shledá, že je pannou, pošle ji pryč. Argumentoval by prý, že pokud by na ní bylo něco dobrého, jistě by po ní již zatoužil nějaký muž a také ona by si jistě vybrala někoho, kdo by ji připravil o panenství.⁹² Taková svědectví jsou však jen určitou anekdotickou zkratkou, zajímavým výsekem z širší skutečnosti. O nevázaných způsobech neprovdaných žen se však zmiňuje také Kosmas, když líčí rozpustilé chování a nevhodný soudcovský *dress code* Libuše, který provokoval ke vzpouře onoho muže, jenž měl problém přijmout její zamítavý výrok.

České Amazonky prý nabyly takové smělosti, sděluje Kosmas, že si vystavěly na skále nedaleko Prahy hrad *pevný polohou*, jemuž bylo dáno jméno Děvín. Když to viděli jinoši, rychle se žárlivě shromáždili a vystavěli si na *doslech polnice* na druhé skále svůj hrad, který dostal od chrastí (*arbustis*) jméno Chrasten. Kosmas sice poznamenává, že dnes (*moderni*) na tom místě stojí hrad Vyšehrad, ale tehdy (*tunc*) tomu bylo prostě jinak; jak poukázal Z. Kalandra, taková lokalizace je fiktivní; jednalo se o stavbičku ze dřeva a větví, která byla určena jen pro tuto událost.⁹³ Ani Děvín nebyl pevnou stavbou, byl však symbolicky (vzhledem k dívkám) na nepřístupné poloze.

Nestojí tu tedy proti sobě v Kosmově vizi tvrdý Vyšehrad plný bojovníků a rivalizující pevnost ozbrojených Amazonek, byly to spíše (řečeno v nadsázce) dva skautské tábory, chlapců a dívek, na dosah zvuku trubky vedoucího tábora. Odehrávaly se mezi nimi jakési branné hry, ale žádné krvavé boje. *A poněvadž často dívky uměly chytřeji obelstít jinochy, často zase jinoši bývali statečnější než dívky* (jak zní odvěké stereotypy), *brzo trvala válka mezi nimi, brzo mír*. Když nastalo příměří, dohodly se obě strany, že se sejdou beze zbraní ke společnému jídlu a pití, a uspořádají slavnostní hry.

O soutěžních disciplínách na hrách se Kosmas nezmiňuje, *první den strávili vesele při hostině a hojném pití*. Jinoši prý stěží zadržovali své milostné touhy do noci; o touhách dívek či svádění jinochů se však decentně

⁹⁰ Kosmova kronika, s. 24.

⁹¹ Petr Charvát, Boleslav II., Praha 2004, s. 43–46.

⁹² Zpráva o Slovanech Ibrahíma ibn Jakúba, Magnae Moraviae Fontes Historici 3, Brno 1969, s. 18.

⁹³ Z. Kalandra, České pohanství, s. 377.